

Originalspråk: Norsk

Sak 22/10

Reinbeitekonvensjonsforhandlingene mellom Norge og Sverige

Arkivsaknr.
10/482

Behandlinger

Politisk nivå	Møtedato	Saksnr.
Sametingsrådet	12.01.10	R 16/10
Oppvekst-, omsorg- og utdanningskomiteen	09. – 11.02.10	004/10
Sametingets plenum	23. – 27.02.10	08/10
Oppvekst-, omsorg- og utdanningskomiteen	26. – 28.05.10	OOUK 007/10
Sametingets plenum	08. – 11.06.10	22/10

Saken påbegynt 10.06.10 kl. 11.00

I Vedlegg

Nr.		Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel
1		12.01.10		Sak R 16/10 Reinbeitekonvensjonsforhandlingene mellom Norge og Sverige
2			Sametingets plenum	Sak 26/09 Reinbeitekonvensjonsforhandlingene mellom Norge og Sverige
3				Konvensjon mellom Norge og Sverige om grenseoverskridende reindrift
4				Områdeprotokoll til konvensjon mellom Norge og Sverige om grenseoverskridende reindrift
5				Ansvarsfordeling mellom Norge og Sverige for oppføring og vedlikehold av gjerder
6				Vedtakter for Norsk-svensk reinbeitenemnden og Norsk-svensk overprovingsnemnden
7	U	15.07.09	Sametinget	Høringsnotat om ny konvensjon mellom Norge og Sverige om grenseoverskridende reindrift
8	I		Saanti Sijte / Essand Reinbeitedistrikt	Hørings svar
9	I		Idar Bransfjell	Høringsnotat om ny konvensjon mellom Norge og Sverige, om grenseoverskridende reindrift
10	I	15.12.09	Länsstyrelsen Jämtland Län	Søknad om endring av beitetider
11	I	07.12.09	Byrkije reinbeitedistrikt	Byrkijes syn på reinbeitekonvensjonen
12	I	25.11.09	Saltfjellet reinbeitedistrikt	Høringsnotat om ny konvensjon mellom Norge og Sverige om grenseoverskridende reindrift
13	I	09.09.09	Advokat Geir Haugen	Innsigelse fra helligskogen reinbeitedistrikt - Kopi av brev til Landbruks- og Matdepartementet
14	I	30.11.09	Troms reindriftssamers fylkeslag	Høringsuttalelse reinbeitekonvensjon
15	I	10.05.09	Troms reindriftssamers fylkeslag	Ny reinbeitekonvensjon mellom Norge og Sverige. Uttalelse fra Troms reindriftssamers fylkeslag.
16	I	24.11.09	Gaske Dajven Båatsoe Tjeltie / Nord-Trøndelag reinsamelag	Uttalelse ang. ny reinbeitekonvensjon
17	I	11.11.09	Gielas Reinbeitedistrikt	Høringsnotat om ny konvensjon mellom Norge og Sverige om grenseoverskridende reindrift
18	I	18.10.09	Rössåga/Toven reinbeitedistrikt	Ad høringsuttalelse om ny konvensjon mellom Norge og Sverige
19	I	03.10.09	Skjomen Reinbeitedistrikt	Høringsnotat om ny konvensjon mellom Norge og Sverige om grenseoverskridende reindrift
20	I	11.12.09	Stållonjårga/ Hjertind-Altevaan	Høringsuttalelse utkast til ny reinbeitekonvensjon fra

		Reinbeitedistrikt	Stállonjårga/ Hjertind- Altevann reinbeitedistrikt
21	I	Oppvekst-, omsorgs- og utdanningskomite v/ AP sametingsgruppe, FSL, ÅSG	Presisering til forslag fra Arbeiderpartiets Sametingsgruppe

II Forslag og merknader

Sametingsrådets forslag til innstilling:

Sametinget er i hovedsak tilfreds med det framforhandlede konvensjonsutkast. Dette gjelder de preambulære avsnitt som bekrefter samenes posisjon som urfolk i de to stater, videre henvisningen til første kodicill til grensetraktaten av 1751, mest omtalt som Lappekodisillen, som bekrefter rett til utnyttelse av rettigheter etter gammel sedvane, og ikke minst den kilde til harmonisering av samiske rettigheter i Norge og Sverige som framkommer ved henvisning til protokoll 3 i Sveriges erklæring om tiltrædelse til Den europeiske union. Særskilt gjelder dette protokollens henvisning til de internasjonalt gjeldende rettslige normer som gjelder urfolk.

Til art. 2.

Sametinget kan tiltre de formål som er angitt i denne artikkel og ser fram til muligheter for å utvide grunnlaget for å fremme og utvikle dette samarbeidet ytterligere innenfor rammen av en nordisk samekonvensjon.

Til art. 4.

Under praktisering av denne bestemmelse bør det legges vekt på de prinsipper som er lagt til grunn i ILO-k 169 art. 16 om begrensninger i adgangen til å forflytte eller fortrenge urfolk fra sine områder og vilkår om et på forhånd avgitt informert samtykke, eller at det foreligger tvingende omstendigheter som gjennomføres under særskilte prosedyrer for å sikre urfolks rettigheter. De samme prinsipper er bekreftet i FN's urfolkserklæring art. 10. Den mer lempelige praksis som kan ha funnet sted i Sverige og som frister bl.a. norske industrielle interesser til etableringer som medfører inngrep i reindriftsområdene bør endres.

En jevnførelse til denne artikkelen framkommer i områdeprotokollen art. 48 hvor det land som har gitt slik tillatelse til inngrep som vesentlig kan vanskeliggjøre reinbeiting for konvensjonen trer i kraft er forpliktet til å gjennomføre tiltak slik at beite sikres.

Til artikkene 5 og 6 samt kapittel 3 om Norsk-svenske reinbeitenemnden, kapittel 4 om Norsk-svenske overprøvningsnemnden og kapittel 5 Felles bestemmelser for Norsk-svenske reinbeitenemnden og Norsk - Svenske overprøvningsnemnden.

Opprettelsen av en Norsk – Svensk reinbeitenemnd og en Norsk-svensk overprøvningsnemnd anses å være et framskritt sammenliknet med de tidligere reinbeitekonvensjoner mellom de to land.

Sametingenes adgang til å delta i beslutninger om sammensetningen av disse organene er et ytterligere framskritt. Etableringen av disse institusjonene innebærer en erkjennelse om at en konvensjon om den grenseoverskridende reindrift skal ivareta interesser og problemstillinger som vanskelig kan reguleres gjennom detaljerte bestemmelser for en virksomhet som er dynamisk og hvor detaljeringsnivået vanskelig kan imøtekomme alle aktuelle behov. Sametingenes innflytelse i sammensetningen av disse organene forventes å få innflytelse med hensyn til de overordnede prinsipper som måtte bli lagt til grunn, spesielt så lang dette gjelder de felles overordnede interesser for samenes større fellesskap.

Sametinget har merket seg oppfordringen fra Tromssa Boazosápmelaččaid Fylkasearvi/ Troms Reindriftsamers Fylkeslag om å vektlegge besittelse av nødvendig kunnskap i grenseoverskridende reindrift og sikring av involverte reindriftsamere som medlemmer i de aktuelle nemndene. Det

konstateres at en av de regjeringsoppnevnte medlemmene fra hver side skal ha bred kunnskap om reindrift og oppnevnes etter forslag fra reindriftnæringen i landet. Sametingene på norsk og svensk side skal fremme forslag på leder som oppnevnes av regjeringene i fellesskap. Det forutsettes at vurdering av aktuelle kandidater vil søke å ivareta alle aktuelle hensyn når den tid måtte komme.

Sametinget konstaterer at så vel reinbeitememnden og overprøvningsnemnden er domstolsliknende organer og at saksbehandlingsreglene i store trekk sammenfaller med de prosessuelle regler som gjelder for de ordinære domstoler.

Sametinget har merket seg Helligskogen reinbeitedistrikts betenkeligheter framført ved advokat Geir Haugen om begrensninger i adgangen til å begjære Overprøvningsnemndens avgjørelser overprøvd av de nasjonale domstoler. Siden den norsk-svenske overprøvningsnemnden forutsettes gitt kompetanse til å avgjøre spørsmål som berører interesser i to land, har vi forståelse for slike begrensninger. Tvist om forståelse eller etterlevelse av mellomstatlige avtaler avgjøres ofte av et omforent organ eller av internasjonal domstol. Den kompetanse som forutsettes lagt til Reinbeitememnden og Overprøvningsnemnden skal utøves under de formål som er angitt i konvensjonens art. 2 og at de gjensidige forpliktelser til å tilrettelegge for oppfyllelse av de overflyttende reindriftsamers reelle behov blir ivare tatt.

For øvrig har Sametinget med bakgrunn i innsigelser fra innlandsreinbeitedistriktene i Troms og Skjomen og Saltfjellet reinbeitedistrikt i Nordland merket seg at Reinbeitememnden i henhold til artikkel 12 har kompetanse til å fatte bl.a. vedtak om unntak fra bestemmelser i områdeprotokollen i tilfeller hvor dette måtte anses nødvendig.

Med bakgrunn i de samme innsigelser synes det å være behov for spesiell oppmerksomhet knyttet til sikring av nødvendige vinterbeiter for de ovenfor nevnte distrikter. Dersom disse behov ikke kan sikres gjennom unntak fra områdeprotokollen, jf. pkt. 7, forutsetter Sametinget at reinbeitememnden og Overprøvningsnemnden tillegges nødvendig adgang til å fremme initiativ til vedtak om nødvendige endringer i områdeprotokollen, forutsatt at dette ikke kan løses på annen måte.

Til art. 7

Denne bestemmelse åpner for inngåelse av godkjente avtaler om samarbeid mellom reinbeitedistrikt og sameby og aksept for at slike avtaler kan innebære fravikelse fra områdeprotokollen. Sametinget er tilfreds med at slik mulighet til å etablere omforente løsninger ved avtale mellom de direkte berørte reinbeitedistrikt og samebyer blir omtalt i konvensjonsteksten. Det legges i denne sammenheng til grunn at inngåtte avtaler mellom berørte parter oftere vil gi uttrykk for hva partene selv finner rasjonelt og rimelig, og til nytte for berørte parter.

Til art. 8

Det vises til kommentarer overfor om reindriften i Troms samtidig som det konstateres at adgangen til å reise sak for domstolene i respektive land om eventuelle krav om rettigheter etablert ved alders tids bruk eller urminnes hävd har vært til stede uavhengig av tidligere konvensjonsbestemmelser.

Det som framstår som nytt i utkastets art. 8 er at eventuelt krav om erstatning for manglende mulighet til å realisere eventuelle tilkjente rettigheter nå synes å skulle kunne fremmes mot den stat hvor den urealiserbare rettighet ligger. Det forutsettes at så lenge svenske reindriftsamers manglende adgang til nyttiggjøring av rettigheter på norsk side ble forårsaket av tidligere reinbeitekonvensjoner, ville krav om erstatning måtte fremmes overfor den svenske stat som hadde den folkerettslige kompetanse til å inngå avtale med den norske stat med et negativt innhold for egne undersåtter. Sametinget er ukjent med om slike krav har blitt fremmet.

Om slik passivitet kan få virkning i tilfelle krav mot den norske stat er ikke vurdert.

Sametinget konstaterer at det framforhandlede utkast er underskrevet av den norske landbruksminister og den svenske jordbruksminister. Det tas til etterretning av dette innebærer en gjensidig forpliktelse til å avstå fra enhver handling som er i strid med forhandlingsresultatet. Sametingets innflytelse over det ferdigforhandlede utkastet er således begrenset til enten samtykke eller avvisning av konvensjonsutkastet. Sametinget vil likevel forutsette at dersom det kan konstateres

åpenbare feil eller misforståelser under forhandlingene, bør disse rettes. Således også dersom det kan konstateres at forhandlingsdelegasjonene ikke har oppfattet eller fått kunnskap om allerede etablert enighet mellom reinbeitedistrikt og sameby i aktuelle spørsmål som er behandlet i områdeprotokollen.

Sametinget konstaterer at de fleste vinterbeiteområder som er tildelt reinbeitedistrikter fra norsk side, betinger flytting med bil. Bruk av disse vinterbeitene vil bli meget kostnadskrevenende. Sametinget forutsetter at det etableres tilskuddsordninger som kan bidra til å dekke utgiftene til frakt og ekstra infrastruktur for å kunne nyttiggjøre seg disse vinterbeitene.

Komiteens tilrådning:

Komiteen råer Sametinget til å vedta følgende:

Sametinget ber om at saken behandles ved neste komitemøte og plenum. Dette fordi Sametinget ikke kan se at grunnlaget for en behandling av saken er tilstede på det nåværende tidspunkt. Komiteen trenger mere tid på å sette seg bedre inn i saken.

Sametingets vedtak fra plenums møte 23. - 27.02.10

Se vedtak i sak 01/10 konstituering

Oppvekst-, omsorgs- og utdanningskomiteens innstilling

Innledning

Komiteen har behandlet sak 22/10 Reinbeitekonvensjonsforhandlingene mellom Norge og Sverige. Komiteen har behandlet sametingsrådets innstilling til høring. I forbindelse med grensetraktaten mellom Norge og Sverige av 1751, ble det inngått en særskilt avtale om samenes fortsatte rett til å gjøre bruk av land og vann på begge sider av grensen og etter "gammel sædvane" flytte med sine rein høst og vår over grensen inn i det andre land for der å kunne gjøre seg nytte av land og strand til eget og sine dyrs underhold.

Sametinget har saken til høring før endelig behandling i Stortinget.

Merknader

Komiteens, medlemmer fra Norske samers riksforbund (NSR) Silje Karine Muotka, Kirsti Guvsám, Trond Are Anti, Åge Nordkild og Miriam Paulsen, fremmet følgende merknad:

Reinbeitekonvensjonen

Komiteen vil fremheve at det er viktig å få på plass konvensjonen som regulerer reinbeiteforholdene mellom Norge og Sverige.

Komiteen registrerer at høringsrundene som Sametinget har gjennomført avdekker at deler av områdeprotokollen ikke kan sies å harmonere med de intensjonene i konvensjonen art 2 hvor formålet som oppgis med konvensjonen skal være å sikre et langsiktig grunnlag for en økologisk, økonomisk og kulturell bærekraftig reindrift.

Komiteen konstaterer at konvensjonsteksten artikkel 7 representerer en løsning hvor reinbeitedistrikt og samebyer har anledning til å gjøre interne avtaler for bruken av beitearealer. Komiteen vil fremheve denne delen av konvensjonsforslaget som et sentralt element i forhold til å finne lokale løsninger som kan tre i funksjon fremfor konvensjonens fremforhandlede områdeprotokoll ved behov.

Komiteen mener det er viktig med dialog og forhandlinger mellom partene, og ser det som svært viktig at reinbeitedistrikter/samebyer kommer til enighet seg i mellom om fordeling av arealer.

Komiteen mener at de berørte parter har en konsultasjonsrett, og at dette medfører en plikt for den norske staten i å konsultere berørte parter og at staten fortsatt har denneplikten etter at konvensjonen er trådt i kraft.

Komiteen konstaterer at forhandlingsutvalget ikke hadde vurdering av rettsgrunnlagene som en del av mandatet, blant annet som følge av Sametingets tidligere reservasjoner. Komiteen vil peke på at det er behov for at en rettighetskommisjon for reindrifta opprettes for å gjennomgå de respektive rettighetsgrunnlagene. NSRs sametingsgruppe fremmet forslag om opprettelse av en rettighetskommisjon for reindrifta for sametingsrådet i februar 2008.

Forslag fra Arbeiderpartiets sametingsgruppe (Ap) Geir Johnsen, Mariann Wollmann Magga, Jørn Are Gaski og Anne Helene Saari, medlemmet fra Arja Odd Iver Sara, medlemmet fra Åarjel-Saemiej Gielb (ÅaSG) Ida Marie Bransfjell og medlemmet fra Flyttsamelista (FsL) Anders Somby jr

Forslag 1

1. avsnitt erstattes med:

Sametinget viser til innstillingen fra Norsk-Svensk Reinbeitekommisjon av 1997, og de prosessene som har ledet til det framforhandlede utkastet til ny norsk-svensk reinbeitekonvensjon. Sametinget slutter seg til det overordnede formålet med reinbeitekonvensjonen som er å fremme og utvikle samarbeid på tvers av landegrensene, mellom reinbeitedistrikter og enkelte siidaer, samarbeid som gir både økonomisk og kulturelt bærekraftig reindrift i begge land. Sametinget mener at det er av avgjørende betydning for at formålet med konvensjonen oppnås, at konvensjonen sikrer forutsigbarhet, åpenhet og trygge rammer for den grenseoverskridende reindriften.

Sametingets behandling av konvensjonsutkastet, herunder skriftlig høringsrunde og muntlig høring i saken, har gitt tinget utfyllende opplysninger i saken som har vært av stor betydning for Sametingets vedtak.

Sametinget konstaterer at reinbeitekonvensjonen med tilhørende områdeprotokoller for områdene sør for Saltfjellet på en tilfredsstillende måte ivaretar reindriften på norsk side. Sametinget ser imidlertid at det er problematisk hvis reinbeitekonvensjonen med de foreslåtte områdeprotokollene fra Saltfjellet reinbeitedistrikt og nordover gjøres gjeldende så lenge det etter Sametingets oppfatning har vært både åpenbare mangler i prosessen forut for fastsettelse av områdeprotokollene for disse områdene og manglende hensyntaken til den faktiske bruken som er utøvd av reindriftssamene på norsk side. Dette gjelder særlig mangel på anerkjennelse av nødvendig og forsvarlig vinterbeiteland for enkelte distrikter, slik som Hjertind/Stallonjarga, Mauken, Helligskogen, Gielas, Skjomen og Saltfjellet reinbeitedistrikter.

For å avhjelpe på de manglene som forhandlingsprosessen har hatt i de nordlige områdene mener derfor Sametinget at det er behov for at det igangsettes en snarlig prosess med nyforhandlinger om områdeprotokoller for områdene Hjertind/Stallonjarga, Mauken, Helligskogen, Gielas, Skjomen og

Saltfjellet hvor man kommer frem til en rimelig fordeling av beitearealer mellom reinbeitedistriktene på norsk og svensk side. Sametinget ønsker å bidra til at Staten kan finne egnet måte for nyforhandlinger med det formål å oppnå enighet, forutsigbarhet og godt samarbeid mellom reinbeitedistriktene på begge sider av grensen. En slik prosess må sikre nødvendig deltakelse fra de berørte reinbeitedistrikter i tråd med konvensjonsutkastets formål.

Det tas til etterretning av dette innebærer en gjensidig forpliktelse til å avstå fra enhver handling som er i strid med forhandlingsresultatet. Sametinget forutsetter at de åpenbare manglene under forhandlingene som har ført til at enkelte områdeprotokoller i områdene fra Saltfjellet og nordover ikke tar hensyn til de norske reinbeitedistriktenes behov for forsvarlig beiteland, rettes opp ved en igangsetting av en prosess som vil sikre konvensjonsutkastets formål om styrking av det grenseoverskridende reindriftssamarbeidet.

Til artikkel 6:

Artikkel 6, nest siste avsnitt, 2. setning endres til:

Sametinget har merket seg Helligskogen reinbeitedistrikts betenkeligheter om begrensninger i adgangen til å begjære Overprøvningsnemndens avgjørelser overprøvd av de nasjonale domstoler.

Artikkel 6, siste avsnitt erstattes med:

Sametinget anerkjenner de inngåtte områdeprotokoller unntatt områdeprotokollene for reinbeitedistriktene Hjertind/Stallonjarga, Mauken, Helligskogen, Gielas, Skjomen og Saltfjellet, jfr. de paragrafer som omhandler disse distrikt i områdeprotokollen. Disse reinbeitedistriktene som får en betydelig reduksjon i sine tradisjonelle vinterbeiter som en følge av reinbeitekonvensjonen, har et særlig vern etter Grunnlovens § 110 a og da de står i fare for å miste naturgrunnlaget for sin næring og kultur. Disse reinbeitedistriktene, skal gjennom å tilføres ressurser settes i stand til å kunne føre videre avtaleforhandlinger. Det påhviler Staten i å ta et slikt ansvar og Sametinget forutsetter at dette ansvaret oppfylles.

Til artikkel 7:

Siste setning erstattes med:

Sametinget viser imidlertid til sitt prinsipielle syn når det gjelder de nordligste konvensjonsområdene, hvor det etter tingets syn må igangsettes en ny prosess med hensyn til områdeprotokoller som vil muliggjøre et slikt fremtidig samarbeid og fravikelse om fremforhandlet protokoll som artikkel 7 forutsetter.

Til artikkel 8:

2. avsnitt, 3. setning erstattes med:

Sametinget forutsetter at de åpenbare manglene under forhandlingene som har ført til enkelte områdeprotokoller i områdene fra Saltfjellet og nordover ikke tar hensyn til de norske reinbeitedistriktenes behov for forsvarlig beiteland, rettes opp ved en igangsetting av en prosess som vil sikre konvensjonsutkastets formål om styrking av det grenseoverskridende reindriftssamarbeidet.

Siste avsnitt erstattes med:

Sametinget konstaterer at de fleste vinterbeiteområder som er tildelt reinbeitedistrikter fra norsk side betinger flytting av rein med bil. Bruk av konvensjonsbeitene vil kunne medføre store kostnader for reinbeitedistriktene, både med hensyn til selve flyttingen og med oppbygging av ny infrastruktur. Sametinget forutsetter at Staten etablerer nye økonomiske ordninger knyttet til Reinbeitekonvensjonen, som fullt ut kompenserer merkostnadene ved bruk av konvensjonsbeiter på svensk side.

Sametinget har merket seg at enkelte reinbeitedistrikter ikke har deltatt i reinbeitekonvensjonsforhandlingene, og forutsetter at reinbeitedistrikt som mener å ikke være hørt i konvensjonsarbeidet blir gitt anledning til dette i det videre arbeidet.

Fra Norske samers riksforbund (NSR) Silje Karine Muotka, Kirsti Guvsám, Trond Are Anti, Åge Nordkild og Miriam Paulsen

Forslag 2

Tilleggsforslag etter siste avsnitt:

Behovet for en egen rettighetskommisjon for reindriftna

Sametinget konstaterer at forhandlingsutvalget ikke hadde vurdering av rettsgrunnlagene som en del av mandatet, blant annet som følge av Sametingets tidligere reservasjoner. Sametinget vil peke på at det er behov for at en rettighetskommisjon for reindriftna opprettes for å gjennomgå de respektive rettighetsgrunnlagene. NSRs sametingsgruppe fremmet forslag om opprettelse av en rettighetskommisjon for reindriftna for sametingsrådet i oktober 2008.

Fra Fremskrittspartiet (FrP) Hans Eriksen

Forslag 3

Alternativt forslag til rådets innstilling:

Saken om Reinbeitekonvensjonen er godt utredet og belyst i saksfremlegget. Dette er en grenseoverskridende problemstilling, og våre to lands nasjonalforsamlinger avgjør denne saken uten Sametingets innblanding.

Komiteens tilråding

Komiteen har ikke flere merknader eller forslag og rår Sametinget til å vedta følgende:

Sametinget støtter for øvrig Sametingsrådets forslag til innstilling.

Forslag 4, representant Geir Tommy Pedersen, NSRs sametingsgruppe

NSR støtter sametingsrådets forslag til innstilling i sin helhet som følger:

Sametinget er i hovedsak tilfreds med det framforhandlede konvensjonsutkast. Dette gjelder de preambulære avsnitt som bekrefter samenes posisjon som urfolk i de to stater, videre henvisningen til første kodicill til grensetraktaten av 1751, mest omtalt som Lappekodisillen, som bekrefter rett til utnyttelse av rettigheter etter gammel sedvane, og ikke minst den kilde til harmonisering av samiske rettigheter i Norge og Sverige som framkommer ved henvisning til protokoll 3 i Sveriges erklæring om tiltredelse til Den europeiske union. Særskilt gjelder dette protokollens henvisning til de internasjonalt gjeldende rettslige normer som gjelder urfolk.

Til art. 2.

Sametinget kan tiltre de formål som er angitt i denne artikkel og ser fram til muligheter for å utvide grunnlaget for å fremme og utvikle dette samarbeidet ytterligere innenfor rammen av en nordisk samekonvensjon.

Til art. 4.

Under praktisering av denne bestemmelse bør det legges vekt på de prinsipper som er lagt til grunn i ILO-k 169 art. 16 om begrensninger i adgangen til å forflytte eller fortrenge urfolk fra sine områder og vilkår om et på forhånd avgitt informert samtykke, eller at det foreligger tvingende omstendigheter som gjennomføres under særskilte prosedyrer for å sikre urfolks rettigheter. De samme prinsipper er bekreftet i FN's urfolkserklæring art. 10. Den mer lempelige praksis som kan ha funnet sted i Sverige og som frister bl.a. norske industrielle interesser til etableringer som medfører inngrep i reindriftsområdene bør endres.

En jevnførelse til denne artikkelen framkommer i områdeprotokollen art. 48 hvor det land som har gitt slik tillatelse til inngrep som vesentlig kan vanskeliggjøre reinbeiting for konvensjonen trer i kraft er forpliktet til å gjennomføre tiltak slik at beite sikres.

Til artikkene 5 og 6 samt kapittel 3 om Norsk-svenske reinbeitenemnden, kapittel 4 om Norsk-svenske overprøvningsnemnden og kapittel 5 Felles bestemmelser for Norsk-svenske reinbeitenemnden og Norsk-svenske overprøvningsnemnden.

Opprettelsen av en Norsk –svensk reinbeitenemnd og en Norsk-svensk overprøvningsnemnd anses å være et framskritt sammenliknet med de tidligere reinbeitekonvensjoner mellom de to land. Sametingenes adgang til å delta i beslutninger om sammensetningen av disse organene er et ytterligere framskritt. Etableringen av disse institusjonene innebærer en erkjennelse om at en konvensjon om den grenseoverskridende reindrift skal ivareta interesser og problemstillinger som vanskelig kan reguleres gjennom detaljerte bestemmelser for en virksomhet som er dynamisk og hvor detaljeringsnivået vanskelig kan imøtekomme alle aktuelle behov. Sametingenes innflytelse i sammensetningen av disse organene forventes å få innflytelse med hensyn til de overordnede prinsipper som måtte bli lagt til grunn, spesielt så lang dette gjelder de felles overordnede interesser for samenes større fellesskap.

Sametinget har merket seg oppfordringen fra Tromssa Boazosápmelaččaid Fylkasearvi/ Troms Reindriftsamers Fylkeslag om å vektlegge besittelse av nødvendig kunnskap i grenseoverskridende reindrift og sikring av involverte reindriftsamere som medlemmer i de aktuelle nemndene. Det konstateres at en av de regjeringsoppnevnte medlemmene fra hver side skal ha bred kunnskap om reindrift og oppnevnes etter forslag fra reindriftsnæringen i landet. Sametingene på norsk og svensk side skal fremme forslag på leder som oppnevnes av regjeringene i fellesskap. Det forutsettes at vurdering av aktuelle kandidater vil søke å ivareta alle aktuelle hensyn når den tid måtte komme.

Sametinget konstaterer at så vel reinbeitenemnden og overprøvningsnemnden er domstolsliknende organer og at saksbehandlingsreglene i store trekk sammenfaller med de prosessuelle regler som gjelder for de ordinære domstoler.

Sametinget har merket seg Helligskogen reinbeitedistrikts betenkeligheter framført ved advokat Geir Haugen om begrensninger i adgangen til å begjære Overprøvningsnemndens avgjørelser overprøvd av de nasjonale domstoler. Siden den norsk-svenske overprøvningsnemnden forutsettes gitt kompetanse til å avgjøre spørsmål som berører interesser i to land, har vi forståelse for slike begrensninger. Tvist om forståelse eller etterlevelse av mellomstatlige avtaler avgjøres ofte av et omforent organ eller av internasjonal domstol.

Den kompetanse som forutsettes lagt til Reinbeitenemnden og Overprøvningsnemnden skal utøves under de formål som er angitt i konvensjonens art. 2 og at de gjensidige forpliktelser til å tilrettelegge for oppfyllelse av de overflyttende reindriftsamers reelle behov blir ivaretatt.

For øvrig har Sametinget med bakgrunn i innsigelser fra innlandsreinbeitedistriktene i Troms og Skjomen og Saltfjellet reinbeitedistrikt i Nordland merket seg at Reinbeitenemnden i henhold til artikkel 12 har kompetanse til å fatte bl.a. vedtak om unntak fra bestemmelser i områdeprotokollen i tilfeller hvor dette måtte anses nødvendig.

Med bakgrunn i de samme innsigelser synes det å være behov for spesiell oppmerksomhet knyttet til sikring av nødvendige vinterbeiter for de ovenfor nevnte distrikter. Dersom disse behov ikke kan sikres gjennom unntak fra områdeprotokollen, jf. pkt. 7, forutsetter Sametinget at reinbeitenemnden

og Overprøvningsnemnden tillegges nødvendig adgang til å fremme initiativ til vedtak om nødvendige endringer i områdeprotokollen, forutsatt at dette ikke kan løses på annen måte.

Til art. 7

Denne bestemmelse åpner for inngåelse av godkjente avtaler om samarbeid mellom reinbeitedistrikt og sameby og aksept for at slike avtaler kan innebære fravikelse fra områdeprotokollen. Sametinget er tilfreds med at slik mulighet til å etablere omforente løsninger ved avtale mellom de direkte berørte reinbeitedistrikt og samebyer blir omtalt i konvensjonsteksten. Det legges i denne sammenheng til grunn at inngåtte avtaler mellom berørte parter oftere vil gi uttrykk for hva partene selv finner rasjonelt og rimelig, og til nytte for berørte parter.

Til art. 8

Det vises til kommentarer overfor om reindriften i Troms samtidig som det konstateres at adgangen til å reise sak for domstolene i respektive land om eventuelle krav om rettigheter etablert ved alders tids bruk eller urminnes hävd har vært til stede uavhengig av tidligere konvensjonsbestemmelser. Det som framstår som nytt i utkastets art. 8 er at eventuelt krav om erstatning for manglende mulighet til å realisere eventuelle tilkjente rettigheter nå synes å skulle kunne fremmes mot den stat hvor den urealiserbare rettighet ligger. Det forutsettes at så lenge svenske reindriftsamers manglende adgang til nyttiggjøring av rettigheter på norsk side ble forårsaket av tidligere reinbeitekonvensjoner, ville krav om erstatning måtte fremmes overfor den svenske stat som hadde den folkerettslige kompetanse til å inngå avtale med den norske stat med et negativt innhold for egne undersåtter. Sametinget er ukjent med om slike krav har blitt fremmet. Om slik passivitet kan få virkning i tilfelle krav mot den norske stat er ikke vurdert.

Sametinget konstaterer at det framforhandlede utkast er underskrevet av den norske landbruksminister og den svenske jordbruksminister. Det tas til etterretning av dette innebærer en gjensidig forpliktelse til å avstå fra enhver handling som er i strid med forhandlingsresultatet. Sametingets innflytelse over det ferdigforhandlede utkastet er således begrenset til enten samtykke eller avvisning av konvensjonsutkastet. Sametinget vil likevel forutsette at dersom det kan konstateres åpenbare feil eller misforståelser under forhandlingene, bør disse rettes. Således også dersom det kan konstateres at forhandlingsdelegasjonene ikke har oppfattet eller fått kunnskap om allerede etablert enighet mellom reinbeitedistrikt og sameby i aktuelle spørsmål som er behandlet i områdeprotokollen.

Sametinget konstaterer at de fleste vinterbeiteområder som er tildelt reinbeitedistrikter fra norsk side, betinger flytting med bil. Bruk av disse vinterbeitene vil bli meget kostnadskrevenende. Sametinget forutsetter at det etableres tilskuddsordninger som kan bidra til å dekke utgiftene til frakt og ekstra infrastruktur for å kunne nyttiggjøre seg disse vinterbeitene.

III Votering

Av 39 representanter var 36 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Forslag 1 ble vedtatt med 21 stemmer mot 15 stemmer
- Forslag 3 ble forkastet med 33 stemmer. 3 stemte for.
- Forslag 4 ble forkastet med 24 stemmer. 12 stemte for.
- Komiteens tilrådning ble vedtatt med 33 mot 3 stemmer.

- Forslag 2 ble trukket.

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

V Taleliste og replikkordskifte

Innlegg	Replikk
1 Geir Johnsen, saksordfører	Miriam Paulsen
	Silje Karine Muotka
	Jørn Are Gaski
Geir Johnsen	
2 Anne Helene Saari	Silje Karine Muotka
	Miriam Paulsen
	Jørn Are Gaski
Anne Helene Saari	
3 Egil Olli	Silje Karine Muotka
	Miriam Paulsen
	Sten Erling Jønsson
Egil Olli	
4 Hans J. Eriksen	Jørn Are Gaski
	Miriam Paulsen
	Sten Erling Jønsson
Hans J. Eriksen	
5 Silje Karine Muotka	Anders Somby jr.
Silje Karine Muotka	
6 Anders Somby jr.	Jørn Are Gaski
	Miriam Paulsen
	Geir Johnsen
Anders Somby jr.	
7 Geir Tommy Pedersen	
8 Sten Erling Jønsson	
9 Miriam Paulsen	
10 Jørn Are Gaski	
11 Jarle Jonassen	
12 Mariann Wollmann Magga	
13 Jovna Z. Dunfjell	
14 Anne Helene Saari	
15 Per Andersen Bæhr	
16 Silje Karine Muotka	
17 Ann-Mari Thomassen	
18 Ronny Willhelmsen	
19 Alf Isaksen	
Geir Johnsen, saksordfører	
Silje Karine Muotka, til forretningsorden	

VI Sametingets vedtak

Sametinget viser til innstillingen fra Norsk-Svensk Reinbeitekommissjon av 1997, og de prosessene som har ledet til det framforhandlede utkastet til ny norsk-svensk reinbeitekonvensjon. Sametinget slutter seg til det overordnede formålet med reinbeitekonvensjonen som er å fremme og utvikle samarbeid på tvers av landegrensene, mellom reinbeitedistrikter og enkelte siidaer, samarbeid som gir både økonomisk og kulturelt bærekraftig reindrift i begge land. Sametinget mener at det er av avgjørende betydning for at formålet med konvensjonen oppnås, at konvensjonen sikrer forutsigbarhet, åpenhet og trygge rammer for den grenseoverskridende reindriften.

Sametingets behandling av konvensjonsutkastet, herunder skriftlig høringsrunde og muntlig høring i saken, har gitt tinget utfyllende opplysninger i saken som har vært av stor betydning for Sametingets vedtak.

Sametinget konstaterer at reinbeitekonvensjonen med tilhørende områdeprotokoller for områdene sør for Saltfjellet på en tilfredsstillende måte ivaretar reindriften på norsk side. Sametinget ser imidlertid at det er problematisk hvis reinbeitekonvensjonen med de foreslåtte områdeprotokollene fra Saltfjellet reinbeitedistrikt og nordover gjøres gjeldende så lenge det etter Sametingets oppfatning har vært både åpenbare mangler i prosessen forut for fastsettelse av områdeprotokollene for disse områdene og manglende hensyntaken til den faktiske bruken som er utøvd av reindriftssamene på norsk side. Dette gjelder særlig mangel på anerkjennelse av nødvendig og forsvarlig vinterbeiteland for enkelte distrikter, slik som Hjerttind/Stallonjarga, Mauken, Helligskogen, Gielas, Skjomen og Saltfjellet reinbeitedistrikter.

For å avhjelpe på de manglene som forhandlingsprosessen har hatt i de nordlige områdene mener derfor Sametinget at det er behov for at det igangsettes en snarlig prosess med nyforhandlinger om områdeprotokoller for områdene Hjerttind/Stallonjarga, Mauken, Helligskogen, Gielas, Skjomen og Saltfjellet hvor man kommer frem til en rimelig fordeling av beitearealer mellom reinbeitedistriktene på norsk og svensk side. Sametinget ønsker å bidra til at Staten kan finne egnet måte for nyforhandlinger med det formål å oppnå enighet, forutsigbarhet og godt samarbeid mellom reinbeitedistriktene på begge sider av grensen. En slik prosess må sikre nødvendig deltakelse fra de berørte reinbeitedistrikter i tråd med konvensjonsutkastets formål.

Det tas til etterretning av dette innebærer en gjensidig forpliktelse til å avstå fra enhver handling som er i strid med forhandlingsresultatet. Sametinget forutsetter at de åpenbare manglene under forhandlingene som har ført til at enkelte områdeprotokoller i områdene fra Saltfjellet og nordover ikke tar hensyn til de norske reinbeitedistriktenes behov for forsvarlig beiteland, rettes opp ved en igangsetting av en prosess som vil sikre konvensjonsutkastets formål om styrking av det grenseoverskridende reindriftssamarbeidet.

Til art. 2.

Sametinget kan tiltre de formål som er angitt i denne artikkel og ser fram til muligheter for å utvide grunnlaget for å fremme og utvikle dette samarbeidet ytterligere innenfor rammen av en nordisk samekonvensjon.

Til art. 4.

Under praktisering av denne bestemmelse bør det legges vekt på de prinsipper som er lagt til grunn i ILO-k 169 art. 16 om begrensninger i adgangen til å forflytte eller fortrenge urfolk fra sine områder og vilkår om et på forhånd avgitt informert samtykke, eller at det foreligger tvingende omstendigheter som gjennomføres under særskilte prosedyrer for å sikre urfolks rettigheter. De samme prinsipper er bekreftet i FNs urfolkserklæring art. 10. Den mer lempelige praksis som kan ha funnet sted i Sverige og som frister bl.a. norske industrielle interesser til etableringer som medfører inngrep i reindriftsområdene bør endres.

En jevnførelse til denne artikkelen framkommer i områdeprotokollen art. 48 hvor det land som har gitt slik tillatelse til inngrep som vesentlig kan vanskeliggjøre reinbeiting før konvensjonen trer i kraft er forpliktet til å gjennomføre tiltak slik at beite sikres.

Til artikkene 5 og 6 samt kapittel 3 om Norsk-svenske reinbeitenemnden, kapittel 4 om Norsk-svenske overprøvningsnemnden og kapittel 5 Felles bestemmelser for Norsk-svenske reinbeitenemnden og Norsk - Svenske overprøvningsnemnden.

Opprettelsen av en Norsk – Svensk reinbeitenemnd og en Norsk-svensk overprøvningsnemnd anses å være et framskritt sammenliknet med de tidligere reinbeitekonvensjoner mellom de to land. Sametingenes adgang til å delta i beslutninger om sammensetningen av disse organene er et ytterligere framskritt. Etableringen av disse institusjonene innebærer en erkjennelse om at en konvensjon om den grenseoverskridende reindrift skal ivareta interesser og problemstillinger som vanskelig kan reguleres gjennom detaljerte bestemmelser for en virksomhet som er dynamisk og hvor detaljeringsnivået vanskelig kan imøtekomme alle aktuelle behov. Sametingenes innflytelse i sammensetningen av disse organene forventes å få innflytelse med hensyn til de overordnede prinsipper som måtte bli lagt til grunn, spesielt så lang dette gjelder de felles overordnede interesser for samenes større fellesskap.

Sametinget har merket seg oppfordringen fra Tromssa Boazosápmelaččaid Fylkasearvi/ Troms Reindrifsamers Fylkeslag om å vektlegge besittelse av nødvendig kunnskap i grenseoverskridende reindrift og sikring av involverte reindrifsamere som medlemmer i de aktuelle nemndene. Det konstateres at en av de regjeringsoppnevnte medlemmene fra hver side skal ha bred kunnskap om reindrift og oppnevnes etter forslag fra reindrifsnæringen i landet. Sametingene på norsk og svensk side skal fremme forslag på leder som oppnevnes av regjeringene i fellesskap. Det forutsettes at vurdering av aktuelle kandidater vil søke å ivareta alle aktuelle hensyn når den tid måtte komme.

Sametinget konstaterer at så vel reinbeitenemnden og overprøvningsnemnden er domstolsliknende organer og at saksbehandlingsreglene i store trekk sammenfaller med de prosessuelle regler som gjelder for de ordinære domstoler.

Sametinget har merket seg Helligskogen reinbeitedistriktets betenkeligheter om begrensninger i adgangen til å begjære Overprøvningsnemndens avgjørelser overprøvd av de nasjonale domstoler. Siden den norsk-svenske overprøvningsnemnden forutsettes gitt kompetanse til å avgjøre spørsmål som berører interesser i to land, har vi forståelse for slike begrensninger. Tvist om forståelse eller etterlevelse av mellomstatlige avtaler avgjøres ofte av et omforent organ eller av internasjonal domstol. Den kompetanse som forutsettes lagt til Reinbeitenemnden og Overprøvningsnemnden skal utøves under de formål som er angitt i konvensjonens art. 2 og at de gjensidige forpliktelser til å tilrettelegge for oppfyllelse av de overflyttende reindrifsamers reelle behov blir ivaretatt.

Sametinget anerkjenner de inngåtte områdeprotokoller unntatt områdeprotokollene for reinbeitedistriktene Hjertind/Stallonjarga, Mauken, Helligskogen, Gielas, Skjomen og Saltfjellet, jfr. de paragrafer som omhandler disse distrikt i områdeprotokollen. Disse reinbeitedistriktene som får en betydelig reduksjon i sine tradisjonelle vinterbeiter som en følge av reinbeitekonvensjonen, har et særlig vern etter Grunnlovens § 110 a og da de står i fare for å miste naturgrunnlaget for sin næring og kultur. Disse reinbeitedistriktene, skal gjennom å tilføres ressurser settes i stand til å kunne føre videre avtaleforhandlinger. Det påhviler Staten i å ta et slikt ansvar og Sametinget forutsetter at dette ansvaret oppfylles.

Til art. 7

Denne bestemmelse åpner for inngåelse av godkjente avtaler om samarbeid mellom reinbeitedistrikt og sameby og aksept for at slike avtaler kan innebære fravikelse fra områdeprotokollen. Sametinget er tilfreds med at slik mulighet til å etablere omforente løsninger ved avtale mellom de direkte berørte reinbeitedistrikt og samebyer blir omtalt i konvensjonsteksten. Sametinget viser imidlertid til sitt prinsipielle syn når det gjelder de nordligste konvensjonsområdene, hvor det etter tingets syn må

igangsettes en ny prosess med hensyn til områdeprotokoller som vil muliggjøre et slikt fremtidig samarbeid og fravikelse om fremforhandlet protokoll som artikkel 7 forutsetter.

Til art. 8

Det vises til kommentarer overfor om reindriften i Troms samtidig som det konstateres at adgangen til å reise sak for domstolene i respektive land om eventuelle krav om rettigheter etablert ved alders tids bruk eller urminnes hävd har vært til stede uavhengig av tidligere konvensjonsbestemmelser.

Det som framstår som nytt i utkastets art. 8 er at eventuelt krav om erstatning for manglende mulighet til å realisere eventuelle tilkjente rettigheter nå synes å skulle kunne fremmes mot den stat hvor den urealiserbare rettighet ligger. Det forutsettes at så lenge svenske reindriftsamers manglende adgang til nyttiggjøring av rettigheter på norsk side ble forårsaket av tidligere reinbeitekonvensjoner, ville krav om erstatning måtte fremmes overfor den svenske stat som hadde den folkerettslige kompetanse til å inngå avtale med den norske stat med et negativt innhold for egne undersåtter.

Sametinget er ukjent med om slike krav har blitt fremmet.

Om slik passivitet kan få virkning i tilfelle krav mot den norske stat er ikke vurdert.

Sametinget konstaterer at det framforhandlede utkast er underskrevet av den norske landbruksminister og den svenske jordbruksminister. Det tas til etterretning av dette innebærer en gjensidig forpliktelse til å avstå fra enhver handling som er i strid med forhandlingsresultatet. Sametinget forutsetter at de åpenbare manglene under forhandlingene som har ført til enkelte områdeprotokoller i områdene fra Saltfjellet og nordover ikke tar hensyn til de norske reinbeitedistriktenes behov for forsvarlig beiteland, rettes opp ved en igangsetting av en prosess som vil sikre konvensjonsutkastets formål om styrking av det grenseoverskridende reindriftssamarbeidet. Sametinget vil likevel forutsette at dersom det kan konstateres åpenbare feil eller misforståelser under forhandlingene, bør disse rettes. Således også dersom det kan konstateres at forhandlingsdelegasjonene ikke har oppfattet eller fått kunnskap om allerede etablert enighet mellom reinbeitedistrikt og sameby i aktuelle spørsmål som er behandlet i områdeprotokollen.

Sametinget konstaterer at de fleste vinterbeiteområder som er tildelt reinbeitedistrikter fra norsk side betinger flytting av rein med bil. Bruk av konvensjonsbeitene vil kunne medføre store kostnader for reinbeitedistriktene, både med hensyn til selve flyttingen og med oppbygging av ny infrastruktur.

Sametinget forutsetter at Staten etablerer nye økonomiske ordninger knyttet til

Reinbeitekonvensjonen, som fullt ut kompenserer merkostnadene ved bruk av konvensjonsbeiter på svensk side.

Sametinget har merket seg at enkelte reinbeitedistrikter ikke har deltatt i reinbeitekonvensjonsforhandlingene, og forutsetter at reinbeitedistrikt som mener å ikke være hørt i konvensjonsarbeidet blir gitt anledning til dette i det videre arbeidet.

Behandlingen av saken ble avsluttet 10.06.10 kl. 14.15.